

[P. Andersen.]

ofte af en saadan Art, at Fagmænd harmes over, at deres Fag saaledes forfuskes og ethvert haandværksmæssigt Hensyn til Arbejdsresultatet trædes under Fødder. Lad mig nævne en saadan Bagatel som Statsbanernes Fragtbreve, trykte i Fængslerne, af hvilke jeg tilfældigt fik et i Haanden for et Par Dage siden. Det var, hvad Udførelsen angaar, et Stykke Makulatur, som vil ærgre enhver typografisk Arbejder, og dette Makværk spredes ud over Landet i et aarligt Oplag af op mod 1½ Million Eksemplarer. Eller spørg en Bogbinder, hvad han mener om Postkvitteringsbøgerne, og han vil svare: Klamperarbejde. Det er ganske uanstændigt, at man saaledes gennem Fængselsarbejdet sænker Standarden for det haandværksmæssige Arbejde, og det er urimeligt, at sligt tillades, samtidig med at det Gang paa Gang her i Rigsdagen hævdes, at det danske Arbejde skal gøre sig gældende ved sit Kvalitetspræg og ikke har nogen anden Mulighed for at hævde sig. Af de Haandværksfag, som trænges haardt af Fængselsarbejdet, kommer netop Bogtrykker- og Bogbinderarbejdet i første Række. Efter Beretningerne for 1923—24 har der i Fængslerne været en Gennemsnitsbeskæftigelse for 67 Aarsarbejdere i det frie Erhverv. Aaret 1923—24 udviser en Opgang til 135,5 Aarsarbejderen Beskæftigelse, og efter den Tid er dette Forhold sikkert udviklet yderligere. Det er ikke saaledes, at man søger at give Fangerne den størst mulige Beskæftigelse, men derimod at man søger at udnytte Fangerne mest muligt. Det sker gennem en omfattende Anvendelse af de nyeste, hurtigst arbejdende og mest arbejdsbesparende Maskiner, der fungerer med den mindst mulige Anvendelse af den menneskelige Arbejdskraft. I Bogbinderfaget anvendes saaledes Skæremaskiner, Papsakse, Perforermaskiner, Stokpresser, Liniermaskiner vistnok med Selvpaalægger. I Bogtrykkerfaget anvendes i hvert Fald mekaniske Selvpaalæggere paa Hurtigpresserne. Det er altsaa en fuldstændig fabriksmæssig Installation, hvilket ogsaa er nødvendigt, naar man ser paa den vældige Produktion, der finder Sted indenfor de to Fag. Beretninger for nogle Aar tilbage nævner f. Eks. 1 315 indbundne Bøger, 2 444 Protokoller, 11 000 Mapper, 26 000 Abonnementskort, 36 000 Postkvitteringsbøger, 45 000 Godskvitteringsbøger, 148 000 Hæfter i Bind, 4¼ Million Telegramblanketter, 10 Millioner Adressekort og Postoprævninger, 4 Millioner Konvolutter med Tryk, 25 Millio-

ner Blanketter, 700 000 Mærkesedler o. s. v., o. s. v.

Siden denne Indberetning er Produktionen i disse to Fag sikkert øget betydeligt, thi fra Hovedrevisoratets Side lægges stærk Pres paa alle Administrationskontorer, for at de skal aftage deres Forbrug fra Fængselet, idet man beviser, at der herved kan opnaas Besparelser. Beregningen af Priser foregaar nemlig paa den Maade, at man indkalder Tilbud fra Erhvervene, og disse Tilbudspriser reduceres straks noget, hvilket er den første Fortjeneste, derefter beregnes Fremstillingsprisen, og det mellemliggende Beløb deles derefter mellem Fængselet og den paagældende Institution. Det er paa Forhaand givet, at det private Erhverv, som maa betale tarifmæssig Løn, Lokaler, Opvarmning, Belysning, Skatter o. s. v., bliver slaaet ud, men det er for Fængselsvæsenet en let og behagelig Maade at beregne sin Fortjeneste paa, naar man lader de frie Erhverv betale Omkostningerne ved Beregningerne. Hvad angaar den udbetalte Arbejdsløn, har jeg i min Besiddelse en større Fortegnelse over, hvilken daglig Præstation der skal opnaas, før den første 10-Øre er fortjent.

Indenfor Snedkerfaget betjener man sig ogsaa i Fængslerne af moderne Maskiner og udfører foruden de saakaldte Trævarer, der fremstilles paa Fabrikkerne, endvidere forskellige Møbler og fuldstændige Installationer til offentlige Bygninger som Giropostkontoret og Rockefellerinstituttet. Man regner, at 250—300 Snedkersvende gøres brødløse gennem Fængselsarbejdet.

Jeg skal endnu nævne Skrædderfaget, hvor Udviklingen har taget en Fart, som vækker den største Uro. I mange Aarsyede man i Fængslerne Lærredsarbejde og Drejlstøj, hvilket ingen havde noget imod; senere fremstillede man ogsaa Benklæder og Veste til Landpostbudé og Jernbanetjenestemænd, men i de senere Aar er man begyndt at anvende Maskiner (Knaphulsmaskiner) og fremstiller Jakker, Frakker, Kapper, hvilket har foraarsaget en ikke ringe Arbejdsløshed. En Undersøgelse for 1924—25 gav til Resultat, at Skrædderarbejdet i Fængselet udgjorde 214 Skræddersvendes Beskæftigelse. Men i 1926—27 fremstilledes 4 500 Jakker og Frakker, hvilket yderligere tog Arbejdet fra 40 Aarsarbejdere i Faget.

Der er saaledes i disse og den tidligere nævnte Række Haandværksfags naturlige Arbejde gjort store Indhug af Fæng-